

Felles henvisningsmottak og rettighetsvurdering i psykisk helsevern – «en-vei-inn» for henvisninger

Psykologforeningen har inngått avtale med de regionale helseforetakene om felles henvisningsmottak og rettighetsvurderinger i psykisk helsevern. Dette innebærer at alle henvisningene til avtalespesialistene og til DPS på sikt skal vurderes i et felles henvisningsmottak og at avtalespesialistene kun skal motta ferdig rettighetsvurderte henvisninger fra dette henvisningsmottaket. Avtalen er todelt, en del utgjør et nytt punkt i selve rammeavtalen (ny § 12), mens en annen del utgjør de regionale underlagsdokumentene med mer utfyllende informasjon.

Bakgrunn

Pasienter som i dag henvises til avtalespesialist, får ikke sine rettigheter vurdert i henhold til pasient- og brukerrettighetsloven § 2-2, jf. § 2-1 b annet ledd. Avtalespesialister er imidlertid forpliktet til å gjøre en prioritering av henvisningene i henhold til prioriteringsveilederen, men pasientene gis ikke pasientrettigheter i henhold til pasient- og brukerrettighetsloven. Dette betyr at pasienter i ulike deler av spesialisthelsetjenesten har ulike pasientrettigheter. Myndighetene har i flere år lagt sterke føringer på at det skal innføres rettighetsvurderinger i avtalepraksis.

I dialogprosessen i 2014 og 2015 mellom Helsedepartementet, RHFene, Legeforeningen og Psykologforeningen ble partene derfor enige om å gjennomføre pilotprosjekter på rettighetsvurderinger og samordnet henvisningsmottak. Som dere kjenner til ble det planlagt slike piloter, men disse ble ikke gjennomført i noen av helseregionene.

Varsel om forskrift

Helseministeren innkalte de regionale helseforetakene, Legeforeningen og Psykologforeningen til et nytt møte om saken den 1. april 2020, hvor det kom frem at departementet ville ha fortgang i prosessen og derfor vurderte å regulere rettighetsvurderinger i avtalepraksis i en forskrift.

En forskrift vil ikke bare ha konsekvenser for avtalespesialistene, men også for de regionale helseforetakene. Psykologforeningens vurdering var at vi har større påvirkningsmuligheter gjennom forhandlinger og et partsforhold i rammeavtalen enn gjennom en forskrift. Psykologforeningen, Legeforeningen og de regionale helseforetakene innledet derfor forhandlinger om hvordan rettighetsvurderinger eventuelt kan reguleres gjennom rammeavtalen istedetfor i forskrift. Beslutningen om å gå inn i forhandlinger med RHFene om dette ble tatt etter forankring med de regionale samarbeidsutvalgene, Forening for psykologer i privat praksis (FPP), Lønns- og arbeidsmarkedsutvalget (LAU) og sentralstyret i Psykologforeningen (SST).

Forhandlinger

I perioden oktober til januar ble det gjennomført forhandlinger mellom Psykologforeningen og de regionale helseforetakene. Underveis samarbeidet vi med Legeforeningen som forhandlet parallelt. Forhandlingene var krevende og det ble gjort vurderinger om ordningen med felles henvisningsmottak ville bli bedre og mer fleksibel i en avtale enn i en forskrift. Da forhandlingene ble avsluttet og avtalen til slutt ble inngått var vurderingen nettopp dette, at avtalen var bedre enn hva vi kunne forvente av en forskrift. Vår vurdering er at de viktigste forutsetningene vi hadde er ivaretatt i avtalen som foreligger, forutsetninger vi er usikre på om ville blitt ivaretatt i en forskrift.

I rammeavtalen er det en tydeliggjøring av hvem som har ansvar for hva. Viktige forutsetninger som er på plass i avtalen:

- Avtalespesialistene er ikke økonomisk ansvarlig for fristbrudd.
- Det skal legges tilrette for at avtalespesialister deltar i henvisningsmottaket og at dette honoreres.
- Avtalespesialistene skal motta pasienter i tråd med faglig profil etter dialog mellom avtalespesialisten og DPS/HF gjennom samarbeidsavtalen.
- Helseforetaket skal legge tilrette for merkantile ressurser som vil gjøre dialogen mellom avtalespesialisten og helseforetaket lettere.
- Det regionale helseforetaket skal legge til rette for at DPS og avtalespesialist kan kommunisere digitalt på en sikker plattform.
- De regionale helseforetakene er ansvarlige for at ordningen oppfyller krav i helselovgivningen (taushetsplikt, personvernlovgivning og brukerrettighetslovgivning).
- Pasientene vil få mulighet til å velge seg til avtalespesialist gjennom retten til fritt behandlingsvalg (jf. Pasient- og brukerrettighetsloven § 2-4).
- Ordningen skal evalueres og det er muligheter for reforhandling av avtalen når avtalen utløper (se protokollen).
- Lokal innretning, innføring og endringer i ordningen med felles henvisningsmottak skal drøftes med de regionale samarbeidsutvalgene for avtalespesialister.

I underlagsdokumentet er det også presisert følgende:

«Det presiseres at det er en klar forutsetning at samarbeidet skal være likeverdig og balansert. Helseforetaket eller andre institusjoner kan ikke pålegge avtalespesialisten oppgaver eller diktere vilkår for samarbeid».

Veien videre

Avtalen åpner for at ordningen med felles henvisningsmottak kan innføres gradvis. Dette innebærer at arbeidet med å innføre felles henvisningsmottak vil gjennomføres ved noen DPS først og andre DPS etter hvert. Det foreligger foreløpig ingen konkrete planer om hvilken rekkefølge som blir valgt.

Selv om endringen i rammeavtalen trer i kraft allerede 1. mars 2021, vil det ta lenger tid før de felles henvisningsmottakene er på plass i de DPSene som er først ut. Ordningen vil i tillegg breddes ut gradvis ved at noen DPS går i gang før andre. Som avtalespesialist skal du derfor fortsette som før inntil du får beskjed om noe annet fra DPS.

Psykologforeningen vil i saken ha dialog med representantene for avtalespesialistene i de regionale samarbeidsutvalgene og vil sende ut medlemsinformasjon pr rundskriv/e-post når vi vet mer om hvordan de ulike ordningene for rettighetsvurderinger vil bli i de fire helseregionene.

Rammeavtalen og underlagsdokumentene som foreligger er overordnede og ikke veldig detaljerte. Underlagsdokumentene vil videreutvikles og tilpasses hver region gjennom drøftinger med samarbeidsutvalgene. Selve detaljplanleggingen om hvordan dette konkret skal gjennomføres vil bli planlagt ved DPS. Dersom du har spørsmål rundt selve gjennomføringen, kan det være lurt å notere ned spørsmålene og be om avklaringer på møtet med DPS når du blir invitert til dette.

Mvh, 2. februar 2021

Rune Frøyland
Visepresident

Heidi Roald
Spesialrådgiver

Julius Okkenhaug
Spesialrådgiver